

CAN – Centraförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning

Olof Palms gata 17, Box 70412, 107 25 Stockholm

Telefon 08-412 46 00, Fax 08-10 46 41, can@can.se, www.can.se

2004-06-10

PRESSINFORMATION

Mindre narkotika och alkohol bland skolelever och mönstrande

Narkotikaerfarenheten minskar

Under 1990- och början på 2000-talet ökade andelen elever i årskurs 9 och mönstrande 18-åriga pojkar som prövat narkotika. Som högst var det 10% bland pojkarna och 9% bland flickorna i årskurs 9 år 2001. Därefter sjönk värdena och uppgick 2003 till 7% för båda könen. Denna lägre siffra kvarstår även i årets undersökning.

Andelen mönstrande 18-åriga män som prövat narkotika har, för första gången på 15 år, minskat och är lägre än föregående år. År 2003 hade 16% provat narkotika, jämfört med 18% år 2002.

– Det här är visserligen ett trenderbrott, säger forskningssekreterare Ulf Guttormsson om mönstringsundersökningen, men vi vet ännu inte om det är en tillfällig minskning eller något bestående.

Även ökningen av den mera aktuella/regelbundna användningen har avstannat bland de mönstrande. En stabilisering runt 2001 övergick i en minskning 2003. Då svarade 10% att de använt narkotika under senaste 12 månaderna, och drygt 2% under de senaste 30 dagarna (11% respektive 3% 2001).

Vanligaste narkotikasorten att prova är cannabis, följt av ecstasy, amfetamin samt illegalt använda sömnmedel och lugnande medel.

Mindre alkohol

Flera mått på alkoholkonsumtionen sjönk något bland eleverna i årskurs 9 under 2002 och 2003. Detta gällde andelen alkoholkonsumenter, alkoholkonsumtion senaste veckan, konsumtion av hembränt och skivkonsumtion, men också den totala årskonsumtionen bland pojkarna. Dessa värden var i stort sett oförändrade i årets undersökning.

En utveckling mot en minskande alkoholkonsumtion kan också skönjas bland de mönstrande. Andelen som inte dricker alkohol har ökat en aning under de senaste fyra åren, och något färre berusningsdricker eller är intensivkonsumenter. År 2003 svarade 11% att de inte dricker överhuvudtaget medan 13% berusade sig någon gång i veckan. År 2002 var motsvarande värden 10 respektive 14%.

De enda ökningarna inom alkoholområdet består i att alltfler mönstrande dricker sig berusade på cider och alkohol.

Något mera snus bland flickor i åk 9 och mönstrande

Bland pojkarna i årskurs 9 har det under senare år blivit något färre som snusar (27% 2001 mot 21% 2004). Däremot har flickornas värden ökat något (från 5 till 8%). Andelen elever i årskurs 9 som röker har sjunkit under 2000-talet, även om det inte skett någon större förändring mellan 2003 och 2004. I den senaste undersökningen var det 30% av flickorna och 18% av pojkarna som rökte.

År 2003 svarade 25% av de mönstrande att de röker och 34% att de snusar. Snusningen har ökat med 3 procentenheter sedan 2000, medan rökningen minskat lika mycket. Sammanlagt 44% använde 2003 nikotin i någon av dessa former; således använde 15% både snus och tobak.

Sniffning relativt oförändrad

Andelen elever i årskurs 9 som sniffat har minskat sedan 1999, då 13% av pojkarna och 11% av flickorna svarade att de sniffat någon gång. År 2001 hade värdena sjunkit till 8 respektive 7% för att sedan vara relativt oförändrade.

Mellan 1998 och 2001 blev det något färre mönstrande som svarade att de sniffat någon gång (8 respektive 6%). Därefter har värdena legat kvar på den lägre nivån.

Ingen ändring för anabola steroider

Andelen elever i årskurs 9 och bland mönstrande som någon gång har använt anabola steroider har legat på 0-1% sedan 1994.

Om undersökningarna

Undersökningarna bland elever i årskurs 9 har genomförts årligen sedan 1971. Flertalet år har ca 5500 elever deltagit i slumpvis utvalda klasser. En kort sammanfattning av de viktigaste resultaten från 2004 års undersökning finns på CANS hemsida www.can.se. Rapporten beräknas bli färdig i oktober-november.

Även drogvaneenkäten bland 18-åriga män som mönstrar för plikttjänstgöring har genomförts varje år sedan början av 1970-talet. 2003 års undersökning, med presentationer av de viktigare trenderna samt mera detaljerade analyser av de senaste resultaten, redovisas i *Mönstrandens drogvanor 2003* – nr 78 i CAN:s rapportserie. Resultaten presenteras bl a fördelade på län. En nyhet är att Gotland kan särredovisas.

Beställning av mönstringsrapporten: Tfn 08-412 46 00 eller www.can.se (där en utförligare sammanfattning finns).

FRÅGOR

Frågor om skolundersökningen besvaras av:

Direktör Björn Hibell, 08-412 46 07 eller bjorn.hibell@can.se

Forskningssekreterare Linnéa Rask, 08-412 46 13 eller linnea.rask@can.se

Frågor om mönstringsundersökningen besvaras av:

Ulf Guttormsson, 08-412 46 19 eller ulf.guttormsson@can.se.

Några resultat från mönstringsundersökningen. Procent.

År	85	87	93	95	97	99	00	01	02	03
Alkohol										
Dricker inte	9,8	10,1	10,2	10,9
Berusad någon gång i veckan ^{a)}	6,1	6,2	9,8	14,5	15,0	18,7	13,8	14,0	14,4	12,7
Intensivkonsumtion minst en gång i veckan ^{b)}	8,9	9,2	9,2	8,0
Tobak										
Röker	26,7	28,0	26,8	25,1
Snusar	31,4	33,0	33,2	33,8
Narkotika										
Haft möjlighet att prova narkotika ^{c)}	19,7	16,8	23,3	34,2	41,3	44,9	46,2	47,4	47,7	43,6
Använt narkotika	7,2	6,1	7,3	12,0	15,0	16,9	17,2	17,7	17,9	16,2
Sniffat	6,9	6,7	5,5	5,6	5,6

a) Data fram till 1999 är inte direkt jämförbara med dem därefter

b) 6 definierade glas alkohol eller mer vid ett och samma tillfälle

c) Enbart cannabis 1985-1988

Mönstrandens alkohol-, snus-, sniffnings- och narkotikavanor fördelade på län. Procent. 2003. (För varje variabel är de tre högsta värdena satta i fet stil och de tre lägsta understrukna.)

	Antal	Dricker inte alkohol	Intensivkons ≥ 1 gång/ vecka ^{a)}	Snusar	Sniffat	Prövat narkotika	Använt ecstasy
Stockholm	6 882	12,1	9,0	31,6	5,2	21,1	3,9
Uppsala	1 222	12,1	6,3	33,7	5,2	16,4	3,7
Södermanland	1 345	12,1	7,8	34,2	5,8	13,2	2,8
Östergötland	1 793	12,1	6,3	32,5	4,9	12,3	2,0
Jönköping	1 831	16,6	8,0	36,9	<u>3,6</u>	13,1	2,6
Kronoberg	720	<u>7,1</u>	8,6	33,1	<u>2,8</u>	15,0	2,9
Kalmar	1 035	9,2	6,7	34,7	4,6	<u>11,5</u>	<u>1,8</u>
Gotland	238	8,0	<u>5,0</u>	<u>31,5</u>	<u>2,5</u>	14,3	<u>1,7</u>
Blekinge	625	<u>6,7</u>	7,7	33,0	3,8	13,6	<u>1,6</u>
Skåne	4 813	9,2	7,3	<u>28,8</u>	4,4	17,1	3,1
Halland	1 460	<u>6,4</u>	12,6	35,3	4,7	16,2	2,9
Västra Götaland	7 668	9,5	10,4	37,0	7,2	18,3	3,6
Värmland	1 271	8,7	7,3	36,6	5,7	12,1	2,1
Örebro	1 065	14,9	<u>5,9</u>	<u>29,4</u>	4,3	<u>10,0</u>	1,9
Västmanland	1 163	13,4	<u>4,7</u>	35,8	4,5	<u>12,0</u>	1,9
Dalarna	1 246	10,2	6,4	35,0	5,5	13,8	2,5
Gävleborg	1 291	8,8	8,9	39,2	8,1	16,2	3,3
Västernorrland	1 209	12,3	6,7	35,9	9,1	15,4	3,6
Jämtland	636	10,5	6,0	38,2	10,8	21,1	3,1
Västerbotten	1 284	13,7	6,7	37,5	5,6	14,1	2,6
Norrbottn	1 246	15,1	6,5	37,1	6,1	12,1	2,1
Hela riket	40 369	10,9	8,0	33,8	5,6	16,2	3,0

a) 6 definierade glas alkohol eller mer vid ett och samma tillfälle

Några resultat från skolundersökningen i åk 9. Procent.

Pojkar										
År	87	89	91	93	95	97	99	01	03	04
Alkohol										
Alkoholkonsumenter	78	77	78	78	77	76	74	76	70	71
Druckit alkohol senaste veckan	29	29	34	35	33	35	35	36	31	28
Total alkoholkonsumtion i dl 100% alkohol	.	27	31	32	29	32	39	45	35	38
Konsumtionsindex 5 och 6 ^{a)}	16	16	18	18	18	19	22	24	19	22
Druckit "hembränt" de senaste 12 månaderna	.	.	34	38	42	40	41	35	24	24
Intensivkonsumtion ^{b)} någon gång/mån eller oftare	22	26	29	30	29	29	30	30	25	26
Tobak ^{c)}										
Röker	28	30	30	20	18
Snusar	21	23	27	24	21
Narkotika										
Har haft möjlighet att prova narkotika ^{d)}	11	13	14	17	22	26	27	25	23	20
Använt narkotika	3	3	4	5	7	8	9	10	7	7
Sniffat	7	5	6	9	12	10	13	8	8	8

Flickor										
År	87	89	91	93	95	97	99	01	03	04
Alkohol										
Alkoholkonsumenter	78	74	76	77	78	78	78	79	75	74
Druckit alkohol senaste veckan	26	24	28	27	30	30	29	31	30	28
Total alkoholkonsumtion i dl 100% alkohol	.	14	16	17	19	20	23	27	27	28
Konsumtionsindex 5 och 6 ^{a)}	8	7	9	10	11	11	13	15	14	16
Druckit "hembränt" de senaste 12 månaderna	.	.	29	34	43	40	40	37	28	26
Intensivkonsumtion ^{b)} någon gång/mån eller oftare	15	17	20	22	24	23	22	25	23	23
Tobak ^{c)}										
Röker	37	36	36	30	30
Snusar	3	3	5	6	8
Narkotika										
Har haft möjlighet att prova narkotika ^{d)}	11	12	14	16	23	26	24	25	23	22
Använt narkotika	3	3	3	5	5	7	7	9	7	7
Sniffat	5	5	4	5	7	7	11	7	6	6

a) Konsumtionsindex = skattad årskonsumtion i deciliter alkohol 100%. Kategorierna 5 och 6 är de båda högsta grupperna och innefattar de som konsumerar 50 dl eller mer per år.

b) Intensivkonsumtion = ½ flaska sprit eller 1 helflaska vin eller fyra burkar starköl eller fyra burkar blanddrycker eller sex brukar folköl vid samma tillfälle.

c) Rök- respektive snusfrågan ändrades något 1997. Data före detta år är alltså inte direkt jämförbara med senare år.

d) Värdena är beräknade på dem som aldrig provat narkotika.